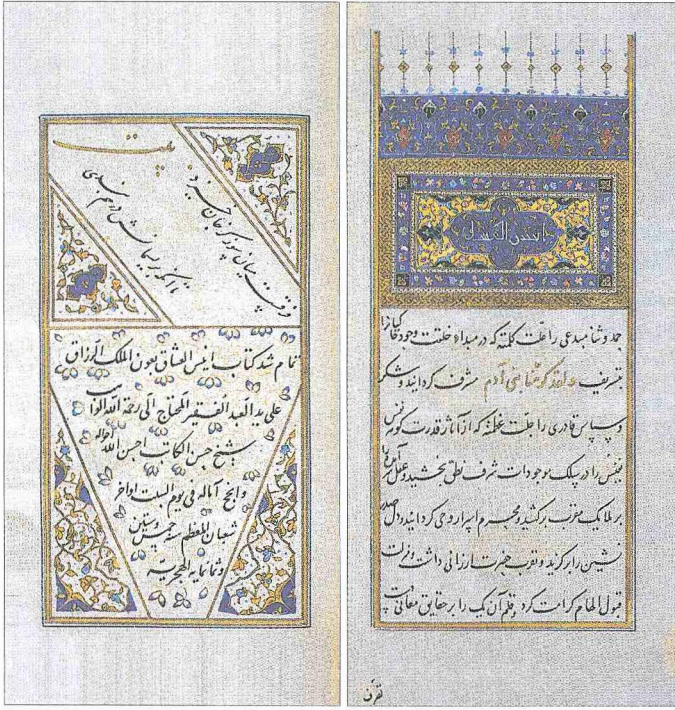

Râmî'nin
Enisü'l-uşşâk
adlı eserinin
ilk ve son
sayfaları
(Süleymaniye Ktp.,
Fatih, nr. 3685)

mazmunları, teşbih ve istiareleri içermektedir. Tetimmede şiirde tenâsüple lafız ve mâna özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bazıları müellife ait olmak üzere birçok şairden nakledilen Farsça beyitlerle işlenen bölümler, Farsça ve Türkçe klasik şiirin anlaşılması ve güzellik kavramının değerlendirilmesi açısından önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Çok ilgi gören *Enisü'l-uşşâk* benzer eserlerin yazılmasına öncülük etmiş, Osmanlı âlimi Muslihuddin Mustafa Sürûrî, *Bahrü'l-ma'ârif* adlı eserinin üçüncü makalesine "Teşbihât ve Mesâil-i Enisü'l-uşşâk Beyânındadır" başlığını koymuştur. Bölüm sayısını yirmi sekize çıkaran Sürûrî, *Enisü'l-uşşâk*'taki beyitlerin hemen tamamını eserine almıştır. XVI. yüzyıl şairlerinden Muîdî de *Miftâhu't-teşbih* adlı risâlesinde *Enisü'l-uşşâk*'i örnek kabul etmiş ve aynı sistemde bir eser yazmıştır. Çok sayıda nüshası bulunan *Enisü'l-uşşâk*, Abbas İkbâl-i Âştîyânî tarafından neşredilmiş (Tahran 1325), Clement Huart tarafından Fransızca'ya tercüme edilmiştir (*Anis el-ochchâq. Traité des termes figurés relatifs à la description de la beauté*, Paris 1875). Eser aynı adla ve özensiz bir şekilde Türkçe'ye de çevrilmiştir (trc. Turgut Karabey v.dğr., Ankara 1994). 2. *Ha-kâ'îku'l-hadâ'îk*. Sultan Üveys'in isteğiyle kaleme alınan edebî bilgiler ve sanatlarla ilgili eser iki bölümdür. Elli babdan oluşan birinci bölüm Reşidüddin Vatvât'ın *Hadâ'îku's-sihr* adlı Farsça kitabının bir şerhi niteliğindedir. Râmî, Vatvât'ın ese-

rinde bulunan Farsça ve Arapça beyitleri dönemindeki yaygın Farsça beyitlerle ve kendi şiirleriyle değiştirmiştir. On babdan meydana gelen ikinci bölüm sonraki şair ve ediplerin kullandıkları terimleri içermektedir. Devletşah'ın eserinde ve bazı yazmalarda *Hadâ'îku'l-hakâ'îk* adıyla anılan eseri Kâtib Çelebi sıralamada *Ha-kâ'îku'l-hadâ'îk* olarak tanıtırken başka yerlerde aynı eseri kastetmesine rağmen *Ha-kâ'îku'l-hakâ'îk* ve *Şekâ'îku'l-hakâ'îk* adlarını yazmaktadır. Eser Seyyid Kâzım Muhammed İlmâm tarafından açıklamalarla birlikte yayımlanmıştır (Tahran 1341 hş.). 3. *Dîvân*. Devletşah'ın Irak ve Azerbaycan'da meşhur olduğunu söylediği eser günümüze ulaşmamıştır. Şairin kaside, kıta ve rubâî gibi bazı şiirleri tezkirelerde yer almaktadır.

Râmî'nin bunların dışında *Bedâ'iyu's-şanâyî* (Münzevî, III, 2127-2128) veya *Tuhtü'l-fakîr* diye anılan bir risâlesiyle *Muhtaşar-ı Şanâyî-i Şî'rî* (a.g.e., III, 2149) adlı bir özetini bulunan *Şan'at-i Şî'r* ve *Şu'arâ* (a.g.e., III, 2142) isimli bir eserinin ve *Megnevî* vezninde Sultan Üveys Celâyirî adına yazılmış *Deh Faşl* (a.g.e., IV, 2817-2818) adlı bir manzumesinin yazmaları mevcuttur. Ayrıca *Baba Kûhî* ve *Duhter-i Melik* isimli yetmiş üç beyitlik bir mesnevisinden söz edilmektedir (Âgâ Büzürg-i Tahrânî, IX, 511). Kâtib Çelebi muhtevasını belirtmediği *Hilyetü'l-meddhâh* adlı bir eseri ona nisbet etmektedir (*Keşfü'z-zunûn*, I, 691).

BİBLİYOGRAFYA :

Râmî, *Enisü'l-uşşâk* (nşr. Abbas İkbâl), Tahran 1325 hş.; a.mlf., *Ha-kâ'îku'l-hadâ'îk* (nşr. Muhammed Kâzım İlmâm), Tahran 1341 hş., neşredenin girişi, s. 9-46; Devletşah, *Tezkire*, s. 308-309; *Keşfü'z-zunûn*, I, 198, 634, 672, 691; M. Ali Terbiyet, *Dânişmendân-ı Azerbaycân*, Tahran 1314 hş., s. 189-191; Safâ, *Edebiyyât*, III/1, s. 297; III/2, s. 1313-1315; Münzevî, *Fihrist*, III, 2127-2128, 2133-2134, 2142, 2149; IV, 2817-2818; V, 3527-3530; Âgâ Büzürg-i Tahrânî, *ez-Zer'â ilâ teşânîfi-Şî'a*, Beyrut 1403/1983, VI, 284; VII, 83; IX, 511; Muhammed Deyhîm, *Tezkire-i Şu'arâ-yi Azerbaycân*, Tebriz 1367 hş., II, 307-314; M. Rızâ Şeffî Kedkenî, *Suver-i Hayâl der Şî'r-i Fârsî*, Tahran 1366 hş., s. 161-164; Abdülhüseyn Zerrînkûb, *Nakd-i Edebî*, Tahran 1369 hş., I, 249-251; Yakup Şafak, *Sürûrî'nin Bahrü'l-ma'ârifî ve Enisü'l-uşşâk ile Mukayesesi* (doktora tezi, 1991), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; a.mlf., "Enisü'l-uşşâk Tercümesine Dair", *Yedi İklim*, sy. 60, İstanbul 1995, s. 70-73; İsmail E. Erünsal, "Mu'îdî'nin Miftâhu't-teşbih'i", *Osm.Ar.*, sy. 7-8 (1988), s. 215-254; *Kâmûsü'l-a'lâm*, III, 2256-2257; IV, 2849; E. Berthels, "Râmî", *IA*, IX, 622-623; a.mlf. - [J. T. P. de Bruijn], "Râmî Tabrizi", *El²* (Ing.), VIII, 422-423; Dihhudâ, *Lugatnâme* (Muîn), VII, 10363.

ADNAN KARAIŞMAIOĞLU

RÂMÎ MEHMED PAŞA

(ö. 1119/1708)

Osmanlı sadrazamı.

1065'te (1655) İstanbul Eyüp'te Nişancı mahallesinde doğdu. Terazici Hasan Ağa'nın oğludur. Gençlik yıllarında bir müddet baba mesleği olan su yolculuk yaptıktan sonra şiir ve inşâyâ kabiliyeti sebebiyle Dîvân-ı Hümayun Kalemî'ne girdi ve zamanla kâtipliğe yükseldi. Şiirdeki mahareti dolayısıyla dönemin şairleri arasında tanındı, Sâmî ve Nâbî ile yakınli kurdu. İkinci vezir Damad Musâhib Mustafa Paşa'nın yanında masraf kâtipliği yaptı. Nâbî'nin 1089-1090'daki (1678-1679) hac yolculuğunda onunla birlikte bulundu. Hac dönüşü Mustafa Paşa, Nâbî'yi kethüdâlığına getirince onu da divan efendiliğine tayin etti. Paşanın kaptan-ı deryâlığı sırasında (1095/1684), Mora'ya gönderilmesinde (1096/1685) ve aynı yıl Boğazhisarı muhafızlığı yaparken vefatına kadar Nâbî ile birlikte maiyetinde bulundu. Ardından Dîvân-ı Hümayun Kalemî'ne döndü, bir müddet kesedarlık yaptıktan sonra beylikçiliğe tayin edildi. 28 Rebiülevvel 1106'da (16 Kasım 1694) reisülküttâblığa getirildi. Ancak Veziriazam Elmas Mehmed Paşa ile arası iyi olmadığından Receb 1108'de (Ocak-Şubat 1697) bu görevden azledilerek evinde ikâmete mecbur tutuldu. Elmas Mehmed Paşa'nın Zenta'da ölümüyle sadârete Amca-

zâde Hüseyin Paşa getirilince 1 Rebûlâhîr 1109'da (17 Ekim 1697) yeniden reisülküt-tâb oldu.

II. Viyana Kuşatması'nın ardından başlayıp yaklaşık on dört yıldır sürmekte olan Avusturya-Rusya-Venedik-Lehistan ittifakı ile barış yapılmasına karar verilince görüşmeler için "ruhsat-ı kâmile" ile murahas oldu. Râmi Efendi'nin Karlofça'da müzakereler sırasında gösterdiği diplomasi, vukuf ve dirayet karşı taraf elçilerini de hayrete düşürmüştü. Zorlu geçen celse-lerde bu özellikleri sayesinde başarılı oldu. Avrupa'da hristiyan delegelerin Osmanlılar tarafından aldatıldığı söylentisi çıktı. Râmi Efendi dönüşte padişahın iltifatına mazhar oldu, ancak vezirlik teklifini kabul etmedi (Defterdar Sarı Mehmed Paşa, s. 756). Vezîrîazam Amcazâde Hüseyin Paşa kendisine son derece güvendiği için devlet işlerini âdetâ ona havale etmişti. Fakat Amcazâde'den sonra vezîrîazam olan Daltaban Mustafa Paşa ile geçinemedi, azledilip sürülmesi istendiğinde Şeyhülislâm Feyzullah Efendi buna karşı çıktığı gibi onu sadrazamlığa yükseltmek amacıyla vezâret haslarıyla üç tuğlu kubbe veziri tayin ettirdi (8 Şâban 1114 / 28 Aralık 1702). Daha sonra da kendisine karşı tertip içinde bulunan Daltaban Mustafa Paşa'yı görevden aldırıp yerine Râmi Mehmed Paşa'yı getirtti. Râmi Mehmed Paşa, sadrazamlığı sırasında Feyzullah Efendi'nin müdahalelerinden dolayı büyük sıkıntı içine düştü, kendi başına hiçbir iş yapamaz oldu. Şeyhülislâmın gücünü kırmak amacıyla, İstanbul'da sadâret kaymakamı olan Morali Hasan Paşa ile iş birliği yaparak birtakım tertiplere girişti. O sırada ulûfeleri kesildiği için şikâyet gelen 200 kadar cebeciye el altından isyana teşvik etti (10 Ramazan 1114 / 28 Ocak 1703; tayin tarihi 6 Ramazan / 24 Ocak olarak da gösterilir). Gidererek yayılan isyan artık kontrol edilemez duruma geldi ve Edirne Vak'ası (9 Rebûlâhîr 1115 / 22 Ağustos 1703) adı verilen isyan sonucu II. Mustafa tahttan indirilip III. Ahmed tahta çıkarıldı. Feyzullah Efendi, Edirne'de işkence ile öldürülerek cesedi Tunca nehrine atıldı. Râmi Mehmed Paşa, bundan iki gün önce 6-7 Rebûlâhîr (19-20 Ağustos) gecesi Edirne'de II. Bayezid evkafî kâtibi Arabacızâde Ahmed Efendi'nin evinde gizlenerek hayatını kurtarabildi. Böylece sadâretten feragat etmiş sayıldı, ancak sadrazamlık mührü kendisinde kaldı. Bir müddet Eyüp'teki çiftliğinde saklandı, ardından ortaya çıkarak eski mütefiki Sadrazam Morali Hasan Paşa, Şeyhülislâm ve Rumeli Kazaskeri Yahyâ Efendi'ye 800 kese para verip kendini affettir-

di. İsteği üzerine Kıbrıs'a vali tayin edildi, kendisinde bulunan mühr-i hümayun alınarak Hazîne-i Âmire'ye konuldu (15 Safer 1116 / 19 Haziran 1704). Kısa bir süre sonra (7 Cemâziyelâhîr 1116 / 7 Ekim 1704) Süleyman Paşa'nın yerine Mısır valisi oldu. Ancak valiliği döneminde Mısır'da hüküm süren kıtlık ve artan yiyecek fiyatları yüzünden büyük sıkıntı yaşadı. Başarısızlığa uğrayarak Cemâziyelâhîr 1117'de (Eylül-Ekim 1705) azledildi ve Rodos adasında ikamete gönderildi. Bu sırada Girit adasındaki Grabusa'ya nakledilmesi konusunda bir hatt-ı hümayun çıktı. Mübâşir Mehmed Ağa 16 Zilhicce 1119'da (9 Mart 1708) Rodos'a ulaştığında bir müddetten beri şiddetli bağırsak enfeksiyonuna yakalanmış olan Râmi Paşa 15 Zilhicce (8 Mart) gününün gecesi ölmüştü. Aynı gün Rodos Kadısı Mustafa Efendi, Rodos Valisi Abdurrahman Paşa ve ümerâ huzurunda muhalefâtı tesbit edilerek defteri tutuldu. Kapıcıbaşı adaya ulaştığında yeniden mal sayımı yapıldı, bütün eşyaları, hizmetçileri ve haremi, Abdülkadir Paşazâde Ahmed Paşa'nın çekdirisine konularak Kapıcıbaşı Mehmed Ağa ile İstanbul'a gönderildi (BA, Cevdet-Maliye, nr. 15351). Naaşı Rodos'ta Murad Reis Tekkesi hazîresine defnedildi.

Râmi Mehmed Paşa sadârete geçtiğinde ilk olarak sınırları ve iç güvenliği kontrol altında bulundurmak için bazı önlemler almış, Vidin ve Tımsıvar'daki mîrî emlakın vergi düzeninde değişiklik yaparak süregelen savaşlar sebebiyle azalan bölge nüfusunun yeniden artmasını sağlamıştır. Bu düzenlemeden sonra bölgeden daha önce göçmüş olan 8000 kişi yeniden eski topraklarına yerleşmiştir (Hammer, VII, 65). Ayrıca Bağdat valisine milis birliklerini güçlendirmesi için para göndermiş, böylece âsi Arap aşiretlerinin denetime alınmasını sağlamış ve hac yolunu da güven altına almıştır. Amcazâde Hüseyin Paşa zamanında alınan mali tedbirlerle düzelmekte olan iktisadî durumu harcamalarda yapılan tasarruflarla destekleyerek gelir gider dengesini kurmuştur. Avrupa'ya olan bağımlılığı azaltmayı amaçlayarak sanayi ile ilgilenmiş, Selânik kumaş imalâthaneleri ve Bursa ipek imalâthaneleri sahiplerine verdiği emirle dokunacak kumaşın miktar ve çeşitliliğini arttırmaya çalışmıştır. Yine Selânik ve Boğdan'dan dokumacılık işinden anlayan işçiler getirterek İstanbul'da büyük kumaş fabrikası kurdurmuş, ancak bu fabrika dört yıl faaliyet gösterebilmiştir (Jorga, IV, 302). Edirne'nin içinde bulunduğu su sıkıntısının halledilmesi için su bentlerini ve su yollarını ıslah etmiş, Hızır-

lık Sarayı yakınında bulunan Yonca suyunu Edirne'ye getirtmiştir.

Kendisi de kalemden yetişmiş bir bürokrat olduğundan Bâbîâlî bürokrasisini yakından takip etmiş, uygunsuz hareketlerinden dolayı bazı kâtipleri cezalandırmıştır (*Hadikatü'l-vüzerâ*, s. 128). Onun ulemâ ile yakınlık kurduğu, sadâreti sırasında sık sık onlara ziyafet verip meclisler tertip ettiği bilinmektedir (Uşşâkizâde İbrâhîm, I, 539). Makam sahibi iken başka şairleri yanında bulundurmuş, Karlofça görüşmelerine kâtip olarak Şefik Mehmed Efendi'yi götürmüş, sadrazamlığı sırasında onu vak'anüvisliğe tayin etmiştir. Mısır valisi iken şair Râsih Yûsuf'u kendisine divan efendisi yapmıştır (Belîğ, s. 110; Şeyhî, IV, 463). Râsîd, Mehmed Paşa'yı "her fenden mâyesi ve her hünlerden sermayesi olan, hoşsohbet, zarif ve vüzerâ arasında benzeri nâdir bir kişi" olarak tasvir eder (*Târih*, III, 242). Eyüp'te Nişancı Camii'nin yanında bir mektep ve bir çeşme yaptırmış, reisülküttâblığı sırasında Hayrabolu'da bir cami inşa ettirmiştir (BA, A.RSK, nr. 170/78).

Eserleri. 1. Münşeat. Eserde Mekke şeriflerine, Acem şahına ve Doğu'daki çeşitli hanlıklara, Avrupa devletlerine yazılan nâmeler, Kırım hanlarına yazılan mektuplar, valilere yazılan fermanlar ve resmî olmayan mektupların yanı sıra reisülküttâblığı sırasında devlet adamlarına kendisinin yazdığı çeşitli mektuplar, vâlide sultan ve saray ağaları tarafından yazılan tezkireler vb. sayısı 1400'ü bulan yazışma örneği bir araya getirilmiştir. Kitapta Musâhib Mustafa Paşa ve şair Nâbî ile olan yakınlığını gösteren pek çok mektup sûreti de yer almaktadır. Bir nüshası Viyana Österreichische Nationalbibliothek'te kayıtlıdır (nr. 296). **2. Sulhnâme** (*Vekâyi'-i Musâlahâ*). Murahhas olarak bulunduğu Karlofça Antlaşması'nı anlatan, antlaşmanın hazırlık safhalarından itibaren müzakere-lerin cereyanı ve antlaşma maddeleri hakkında bilgi veren bir eserdir. Millet (Reşid Efendi, nr. 685) ve İstanbul Üniversitesi (TY, nr. 268) kütüphanelerinde nüshaları vardır. **3. Divan.** Devrinin önemli şairlerinden kabul edilen Râmi Mehmed Paşa'nın şiirlerini ihtiva eden divanını Ali Fuat Bikan *Râmi Paşa Divançe* adıyla neşretmiştir (İstanbul 1998). Divandan bazı şiir örnekleri damadı Sâlim'in *Tezkire*'sinde yer almaktadır (İstanbul 1315, s. 255-258). Ayrıca sadâretteki halefi Daltaban Mustafa Paşa'nın dilinin bozukluğunu anlatan *İstîlâhât-ı Daltabaniyye* adlı bir risâle yazdığı belirtilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Defterdar Sanı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekā-yiât* (nşr. Abdülkadir Özcan), Ankara 1995, s. 500, 641, 756; Silâhdar, *Nusretname: Tahlil ve Metin* (haz. Mehmet Topal, doktora tezi, 2001), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 332, 575-577, 657, 665; *Hadikatü'l-vüzerâ*, s. 128; Uşşâkizâde İbrâhim, *Uşşâkizâde Târîhi* (haz. Raşit Gündoğdu), İstanbul 2005, I, 537-539; II, 704-705, 776, 785, 787; Belîğ, *Nuhbetü'l-lâsâr*, s. 110-111; Şeyhî, *Vekā-yiu'l-fuzalâ*, IV, 463; Râşid, *Târîh*, III, 241-242; *Sefinetü'r-rüesâ*, s. 49-51; Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi* (trc. Vecdî Bürün), İstanbul 1986, VII, 15, 65; N. Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi* (trc. Nilüfer Epçeli), İstanbul 2005, IV, 302; Rifa'at A. Abou-el-Haj, "Karlofça'da Osmanlı Diplomasisi" (trc. Yasemin Saner Gönen), *TT*, XXXII/191 (1999), s. 38-44; XXXII/192 (1999), s. 39-45; Abdülkadir Karahan, "Nâbî", *İA*, IX, 3-4; Bekir Sıtkı Baykal, "Râmî Mehmed Paşa", a.e., IX, 623-624; Münir Aktepe, "Şefik Mehmed", a.e., XI, 384.

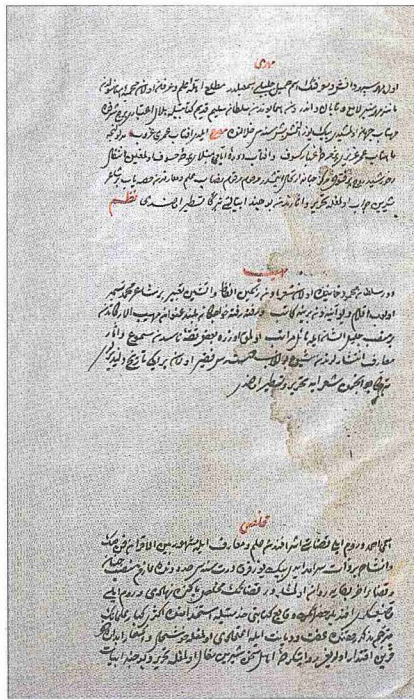
RECEP AHİŞALİ

RÂMİZ
(راميز)

(ö. 1202/1788)

Tarih ve tezkire yazarı, şair.

1148 (1735-36) yılında İstanbul Fatih'te Cecebibaşı Ali Ağa mahallesinde doğdu. Asıl adı Hüseyin olup Azîzzâde diye anılır. Babası Rumeli kadılarından Mustafa Naîm Efendi'dir. Anne tarafından dedesi de Rumeli kadılarındandı. Dedelerinden başlayarak babası, ağabeyi ve dayıları gibi kadılının çok olduğu, şiirle meşgul olan bir ilim ve irfan ortamında yetişen Ramiz çok küçük yaşta babasını kaybetti. Dönemin ileri gelen hocalarından ilim tahsil ederek kendini yetiştirdi. On altı yaşlarında iken Şeyhülislâm Vassâf Abdullah Efendi'den dördüncü teşrifatlık vazifesiyile 5 Şâban 1165 (18 Haziran 1752) tarihinde ilmiye mesleğine girip dedeleri gibi müderrisliğe intisap ettiyse de geçim sıkıntısı yüzünden kadılık yolunu seçmek zorunda kaldı. Daha sonra Rumeli kazaskerliğinde bulunan şahıslardan yirmi yıl boyunca mahkeme yazışmaları hakkındaki sak usulünü tahsil etti. Hayatının büyük kısmını edebiyat ve tarihle meşgul olarak geçiren Râmiz'in, şuarâ tezkiresinde İsâzâde Mehmed Sâlih Sahvî Efendi'nin hal tercümesini verirken ondan "mürşidimiz" diye bahsetmesine bakılarak Halvetiyye tarikatının Şemsiyye şubesine mensup olduğu söylenebilir. Gayretli, titiz ve hoşsohbet kişiliğiyle tanınan Râmiz Efendi, bilhassa biyografi alanında verdiği eserlerle XVIII. yüzyılın önemli simaları arasında yer almıştır. Nesrindeki akıcı üslûba karşılık çoğu kendi eserlerin-

Râmiz'in *Âdâb-ı Zurefâ* adlı eserinden bir sayfa (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 3873, vr. 99)

de rastlanan şiirlerinde pek başarılı olamamıştır. Râmiz İstanbul'da vefat etti.

Eserleri. 1. Zübdetü'l-vâkıât. 1182 (1768) yılı başlarında yazılmaya başlanan eserin mukaddimesinde Receb 1182 – Zilhicce 1188 (Kasım 1768 – Şubat 1775) tarihleri arasındaki altı buçuk yıllık olayları kapsayacağı kaydedilmekle birlikte İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan (TY, nr. 2395) yegâne nüshada Cemâziyelevvel 1187 (Temmuz 1773) tarihine kadar gelen III. Mustafa devri (1757-1774) olayları anlatılmıştır. İmlâ bakımından yer yer hatalar ihtiva eden bu nüsha, I. Abdülhamid devrinde sadrazam kethüdâsı olup sonradan sadrazam olan Morali Derviş Mehmed Paşa'ya takdim edilmiştir. **2. Âdâb-ı Zurefâ*.** Sâlim Mehmed Emin Efendi'nin *Tezkiretü's-şuarâ*'sına zeyil olarak kaleme alınmıştır. Tezkirede 1132-1198 (1720-1784) yılları arasında yetişmiş 376 şairin biyografisi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş ve isabetli değerlendirmeler yapılmıştır. Eserin bizzat müellif tarafından yazılıp hattat Mûstakimzâde Süleyman Sadeddin Efendi'nin düzelttiği orijinal nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Esad Efendi, nr. 3873). *Âdâb-ı Zurefâ* üzerine bir doktora çalışması yapılmış

(1987), bu çalışma daha sonra neşredilmiştir (bk. bibl.). Râmiz'in *Âdâb-ı Zurefâ*'sı ile *Zübdetü'l-vâkıât*'ında rastlanan şiirleri yanında kaynaklarda bazı eserleri gösterilmektedir. *Hadikatü'l-vüzerâ Zeyli*, *Devhatü'l-meşâyih Zeyli*, *Hamiletü'l-kubrâ Zeyli*, *Keşfü'z-zunûn Zeyli* ve sak usulünü anlatan *Zahîr-i Hükkâm* bunlar arasında sayılabilir. Râmiz'in ayrıca sadâret kaymakamı, kaptan paşalar ve "âgâ-yı düdmân-ı Bektâşîyân"ın menkıbelerini toplamış olduğu belirtilmektedir (Levend, s. 320).

BİBLİYOGRAFYA :

Râmiz, *Âdâb-ı Zurefâ (Tezkire)*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 3873, vr. 7*, 31b, 81b; a.e.: *Râmiz ve Âdâb-ı Zurefâ'sı: İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük* (haz. Sadık Erdem), Ankara 1994, hazırlayanın girişi, s. XV-XXIX; a.mlf., *Zübdetü'l-vâkıât*, İÜ Ktp., TY, nr. 2395, vr. 1b; *Sicill-i Osmânî*, II, 388; III, 371-372; IV, 424; *Osmanlı Müellifleri*, III, 48; "Âdâb-ı Zurefâ-Râmiz Tezkiresi", *TCYK* (1947), 7. fas., s. 604-605; Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 1973, s. 320-323; Ali Canib [Yöntem], "Onikinci Asır Tezkirecilerinden Râmiz Efendi ve Eseri", *HM*, II/27 (1927), s. 3-4; Mehmet Halit [Bayrı], "Tezkereler ve Tezkereciler", a.e., V/107 (1928), s. 44-45; Abdülbâki Gölpınarlı, "Şuara Tezkireleri ve Tezkireciler", *AA*, 2. seri: I (1949), s. 28-31; J. Stewart-Robinson, "The Tezkere Genre in Islam", *JNES*, XXIII (1964), s. 57-65; a.mlf., "The Ottoman Biographies of Poets", a.e., XXIV (1965), s. 57-74; "Ramiz Efendi", *TA*, XXVII, 221; "Âdâb-ı Zurefâ", *TDEA*, I, 30; "Râmiz", a.e., VII, 278-279.

SADIK ERDEM

RÂMİZ ABDULLAH PAŞA
(1768 [?] - 1813)

Osmanlı kaptan-ı deryâsı.

Kırım'da doğdu. Kırım ulemâsından Abdi Velipaşazâde Seyyid Feyzullah Bey'in oğludur. 1189'da (1775) ailesiyle birlikte İstanbul'a göç etti. Babasının vefatından sonra Tefvîk Molla'nın himayesinde bir medreseye yerleştirildi. Medrese tahsilini bitirince ilmiye sınıfına girdi. İlk olarak Kudüs nâibi oldu. Burada Kâdirî şeyhi Ebüssuûd Efendi'ye intisap ederek nâiblikten ayrıldı ve iki yıl kadar onun hizmetinde bulundu. İstanbul'a döndüğünde bir yıl Mahmud Paşa Mahkemesi'nde nâiblik yaptı. Mısır'ın Fransa tarafından işgali sırasında (1798) Mısır ordusuna kadı tayin edildi. Bu görevde iken devlet ricâlinin dikkatini çekti ve küçük rûznâmçe mansıbyla mülkiye sınıfına geçti. Mısır'ın geri alınmasından sonra Mısır emlâkinin tahrihi için Mısır'da kaldı. Ordunun ayrılması üzerine meydana gelen isyanda Mısır Defterdarı Recâi Efendi'nin idam edilmesi sırasında gizlenerek